

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment
Finland

Ympäristöministeriön Afrikka-strategian toimintasuunnitelma 2022 -

Tausta

Hallitusohjelman mukaisesti UM:n johdolla valmisteltiin 2020-2021 aikana ministeriöiden välisenä yhteistyönä Valtioneuvoston periaatepääätös *Suomen Afrikka-strategiasta – Kohti vahvempaa poliittista ja taloudellista kumppanuutta*. Valtioneuvosto hyväksyi strategian 18.3.2021.

Strategia kattaa Suomen Afrikka-politiikan strategiset painopisteet ja määrittelee mihin suuntaan Suomi haluaa suhteitaan Afrikan maihin, Afrikan unioniin (AU) ja alueellisiin järjestöihin lähivuosina kehittää. Strategian tavoitteena on kehittää edelleen Suomen Afrikka-politiikan kokonaisvaltaisuutta ja johdonmukaisuutta sekä monipuolistaa ja syventää Suomen suhteita Afrikan maihin, AU:hun ja alueellisiin järjestöihin. Strategiassa painotetaan erityisesti molempia hyödyttävien poliittisten ja kaupallistaloudellisten suhteiden vahvistamisen tärkeyttä.

Suomen Afrikka-strategian tavoitteet ovat:

- Suomi tiivistää yhteistyötä alueellisissa ja globaaleissa kysymyksissä Afrikan maiden kanssa
- Suomi edistää konfliktien ennaltaehkäisyä ja ratkaisua tukemalla rauhanomaisten ja demokraattisten yhteiskuntien kehitystä ja kriisinkestävyiden vahvistamista
- Suomen ja Afrikan maiden välinen kauppa kaksinkertaistetaan vuodesta 2020 vuoteen 2030, ja suomalaisyritysten investointeja Afrikkaan ja afrikkalaisyritysten investointeja Suomeen pyritään lisäämään tuntuvasti samalla ajanjaksolla
- Yhdistetään suomalainen osaaminen Afrikan maiden vihreän talouskasvun ja kestäväen rakennemuutoksen edistämiseen, mikä myös luo työpaikkoja
- Suomi edistää EU:n ja Afrikan maiden vastavuoroisia ja yhteisiin intresseihin perustuvia suhteita
- Suomi edistää suomalaistoimijoiden osallistumista EU-AU -kumppanuuden toimeenpanoon

Strategian painotukset pohjautuvat hallituksen ulko- ja turvallisuuspoliittisen selontekoon. Suomi edistää strategian tavoitteita kahdenvälisen Afrikka-suhteidensa ohella osana EU:ta, pohjoismaisessa yhteistyössä, kansainvälisissä rahoituslaitoksissa ja YK:n ja muun monenvälisen yhteistyön puitteissa. Suomen pitkäaikaiset kehitysyhteistyösuhteet Afrikkaan luovat hyvän pohjan myös suhteiden monipuolistamiselle ja tasavertaisemmalle kumppanuudelle poliittisissa ja taloudellisissa asioissa.

Valmisteluvaiheessa sovittiin, että kukin ministeriö laatii strategian pohjalta hallinnonalakohtaisen toimintasuunnitelman strategian yksityiskohtaisemmaksi toimeenpanemiseksi budjetti ja resurssikysymykset huomioiden. Strategian toimeenpanoon varataan riittävät resurssit koko valtionhallinnon tasolla.

Lähtökohdat YM:n toimeenpanosuunnitelmalle

Afrikka on hallituksen kansainvälisen yhteistyön yksi prioriteetti. Tämä luo mahdollisuuksia uusille avauksille ja lisääntyvälle yhteistyölle myös ilmasto-, ympäristö- ja luonnonvara-asioissa Afrikassa. Sillä, miten Afrikan maat kykenevät sopeutumaan ilmastomuutokseen, säilyttämään luonnon monimuotoisuutta ja vastaamaan väestönkasvun haasteisiin muun muassa tarjoamalla nuorisolle koulutusta, työpaikkoja ja poliittisia vaikutusmahdollisuuksia, on vaikutusta paitsi Afrikan maanosan kehitykseen, myös Eurooppaan ja Suomeen. Yhteisten globaalien haasteiden ratkaisu ei onnistu ilman Afrikan maita, jotka muodostavat neljänneksen YK:n jäsenmaista.

Vuonna 2021 sovitut YM:n kansainvälisen yhteistyön linjaukset ja sen 10 vaikuttamistavoitetta antavat hyvän pohjan vaikuttamistyölle ja kumppanuuksille myös Afrikassa. Kumppanuuksien rakentamista edesauttavat myös YM:n aktiivinen toiminta YK:n ympäristöohjelma UNEPin ja asuinyhdyskuntaohjelma UN-Habitatin kanssa, sekä YM:n ja SYKEN pitkäjänteinen yhteistyö Suomen kehitysyhteistyön kumppanimaiden kanssa Afrikassa.

YM:n suunnitelman keskeisenä tavoitteena on ympäristöhallinnon vahvistaminen mm. tietopohjan ja ympäristösääntelyn vahvistamisen kautta Afrikassa. Pitkällä tähtäimellä tämä tukee myös yhteiskunnallista vakautta sekä luo pohjaa vihreälle kasville ja kestäväälle kaupalliselle ympäristöalan yhteistyölle.

Toimenpiteiden valinnassa ja YM:n kansainvälisen yhteistyön määrärahojen kohdentamisessa priorisoidaan jo käynnissä olevia ja/tai ympäristöpoliittisesti ajankohtaisia hankkeita. Jatkossa mahdollisina rahoitusinstrumentteina voidaan myös tarkastella strategisempaa lähestymistapaa Team Europe -aloitteisiin sekä UM:n instituutioiden välisen yhteistyön (IKI) instrumentin parempaa hyödyntämistä.

YM:n toimintasuunnitelmaa päivitetään sitä mukaa kun suunnitelmat ja toimenpiteet etenevät.

YM:n toimintasuunnitelman keskeiset osat

YM:n toimintasuunnitelman keskeiset osat ovat hankeyhteistyö, politiikkavaikuttaminen sisältäen kumppanuudet ja YK-yhteistyön sekä kumppanimaat.

Hankeyhteistyössä ensivaiheessa priorisoidaan seuraavia hankkeita

YM:n hallinnonalalla:

- Ilmansaasteiden ja kasvihuonekaasupäästöjen arviointityökalujen edistäminen Afrikassa – musta hiili ja metaani
- Kohti ennakoivaa rauhanvälitystä – vesidiplomatian yhteishanke (Water for Peace)
- Kestäviin rakennusmateriaaleihin liittyvän materiaalitalouden kasvattaminen Afrikassa
- Kohti luontokatovapaita arvoketjuja – luonnon monimuotoisuuden huomioiminen Suomen ja Afrikan maiden välisessä kaupassa

Politiikkavaikuttamisen osalta ensivaiheessa tuetaan kahta hanketta:

- Suomen ja UN-Habitatin välinen strateginen kumppanuus Agenda 2030:n ja Voluntary Local Review (VLR) -työn edistämiseksi. Sisältää twinning-yhteistyön ja tietopohjan kehittämisen.
- UNEPin järjestämät kansalliset koulutukset Afrikan maissa biodiversiteetti- ja kemikaalisopimusten koordinoitusta toimeenpanosta. Tukea voidaan kohdentaa Suomen kehitysyhteistyökumppanimaihin.

Lisäksi politiikkavaikuttamisen osalta työkalupakkiin kuuluvat erityisesti:

- Ympäristö- ja ilmastoministerin matkat Afrikkaan – suomalaisen ympäristöosaamisen ja viennin edistäminen.
- Ympäristö- ja ilmastoministerin osallistuminen YK-kokouksiin ja kansainvälisten kokousten sivutapahtumiin, joissa pidetään esillä Afrikka-strategian tavoitteita ja teemoja.
- Kahdenväliset tapaamiset ja vierailut sekä mahdollisuus yhteistyöpöytäkirjoihin.
- Maailman kiertotalousfoorumi (WCEF) Ruandassa 6.-8.12.2022.
- YK-yhteistyö UNEPin ja UN-Habitatin kanssa.

Kumppanimaiden valinnassa ja kartoituksessa mennään hanke tai kumppanuusidea edellä ja arvioidaan mille Afrikan maille yhteistyöhanke tai kumppanuus olisi hyödyllinen. Alussa priorisoidaan YM:n ja SYKE:n rajalliset resurssit niihin maihin, joiden kanssa yhteistyö on jo käynnissä.

Kenia on luonnollinen kumppani UNEPin ja UN-Habitatin isäntämaana. YM:llä on myös läheiset suhteet Nairobin edustustoon sekä aiempia yhteyksiä Kenian ympäristöhallintoon. Yhteistyön tiivistäminen Ruandan kanssa on luontevaa. Maailman kiertotalousfoorumi WCEF järjestetään loppuvuodesta 2022 Kigalissa. Ruanda on muutoinkin toiminut aktiivisesti kiertotalouden ja toisaalta ympäristösopimusten toimeenpanon edistämiseksi.

Suomen Afrikka-strategia:

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162950>

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment
Finland